

NAGY ÁDÁM - SZEIFER CSABA: INTÉZMÉNYEK ÉS FOLYAMATOK⁶²

A tömeg- és a választási pártok korában a civil szervezetek azok az információ-beszállítók, amelyek becsatornázzák, átszövik a társadalmat, és továbbítják a társadalmi problémákat, lehetőségeket, támogatásért kiáltó témákat (Nagy-Nizák-Vercseg, 2014). Az elmúlt 25 évben az ifjúságügy egyre inkább igazolta létét, ugyanakkor kitörnie egyáltalán nem sikerült a politika alkotta maradékelvű karanténból. A 90-es évek elején a spontán szerveződő szolgáltatások és intézmény-kezdeményekből jobbra centrális mechanizmusok nőttek ki: központosított források, felülről vezéreltek, központi pályázatok (hozzátartozik, hogy az alulról jövő kezdeményezések jobbra lesöprésre kerültek). Ezen túlmenően az állandó esetlegesség, változások, a „folytonos megszakítottság (Oross, 2016) jellemezte az intézményrendszert. Holott az intézményi tér, illetve az ebben zajló folyamatok pusztán eszköz, maga a feladat, hogy az állam a társadalmi partnerekkel közösen fogalmazza meg és támogassa „a fiatalok szocializációját, önálló, tudatos, felelős, sorsuk, valamint helyi, nemzeti és európai környezetük ügyeinek alakításában kompetens közpolgárrá válásukat segítő társadalmi igényeket, alkosson stratégiát azok teljesítésére, s a célok feladattá konvertálását követően a források és eszközök biztosításával, az igazgatás sajátos eszközrendszerével segítse azok megvalósítását” (Beke-Ditzendy-Nagy, 2004).

A fejezet a kormányzati és civil ifjúsági intézményrendszert és ezek közös felületét (értsd: civil szereplők részvételével működő) és az ezek gerjesztette folyamatokat tekinti át (a 2015-ös szervezeti struktúrát lásd: 1 ábra, a területért felelős intézmények változását lásd: 1 táblázat, a cikk végén), kitérve az ifjúsági forrásokra, különös tekintettel ifjúsági ügyekért felelős minisztérium költségvetési fejezetében rendelkezésre álló összegekre.

62 A fejezet elkészítésében nyújtott segítségéért köszönet illeti: Monostori Évát, Öcsi Józsefet és Szabó Beátát. A cikk a Bolyai Ösztöndíj támogatásával készült.

1990-1994

A rendszerváltás előtt az ifjúsági ügyekért az 1971. évi IV. törvény szerint az Állami Ifjúsági és Sport Hivatal felelt. A rendszerváltáskor, illetve az Antall-kormányban azt a Miniszterelnöki Hivatal Ifjúságpolitikai Titkársága, később Ifjúsági Koordinációs Titkárság (IKT) vette át, irányítója a Miniszterelnöki Hivatal ifjúságpolitikai ügyekért felelős politikai államtitkára lett (Beke-Ditzendy-Nagy, 2004). Az ifjúsági munka kormányzati összehangolása az 1990-ben megalapított, de csak 1992-ben először ülésezett Ifjúságpolitikai Kabinetben történt (1044/1990. (X.26.) Kormányhatározat), ahol a minisztériumok képviselték magukat. „Az Ifjúságpolitikai Kabinetnek az Antall-kormány működése alatt öt miniszteriális rangú vezetője volt, ebből három a saját minisztériuma mellett (Honvédelmi Minisztérium, Munkaügyi Minisztérium és Népjóléti Minisztérium) vezette azt, kettő tárcanélküli miniszteri feladatai mellett” (Mátyási, 1995).

A kormányzat ifjúsági területen elvégzendő feladatait 1991-ben hároméves intézkedési programban fogalmazta meg. A programot a civil szervezetek a kormányülés napján kapták kézbe véleményezésre. Annyi utólag is megállapítható, hogy a feladatokhoz nem volt forrás rendelve (a költségvetési törvényben sem), a felelősök nem rendelkeztek hatáskörrel, a feladatok rendszertelenek voltak (nem volt struktúra, prioritások, időszerűség), a programpontok megfogalmazásuk miatt „nem hordozzák a valós cselekvés kötelezettségét” (Bella, 1994). A kormányhatározat szerinti összetételben az Ifjúságpolitikai Kabinet alig ülésezett, 1992-ig egyszer sem. Ebben az időben az ifjúsági ügyeknek nem volt parlamenti koordinációja. A ciklus vége felé, a 1992. október 13-án ugyan volt egy próbálkozás egy ifjúságügyért is felelős parlamenti bizottság felállítására (Oktatási, ifjúsági- és sportbizottság), azonban a közlegő választási kampány és az érdektelenség miatt ez sosem kezdett működni. A Kormány munkáját saját intézkedési programjáról alkotott értékelés jellemezte a legjobban, miszerint „a tervezet megvalósítása lehetetlenné vált, az anyag elvesztette érvényességét” (1993-as parlamenti ifjúságpolitikai vitanap), azaz a tervezetben megfogalmazottakat nem sikerült végrehajtania. 1992 végére a 45 feladatból 8 teljesen, 11 részben teljesült (30%-os készültség), sőt később a feladatok teljesülésének ellenőrzése is elmaradt.

A 1992. évi LXXX. törvény, amely az ország 1993. évi költségvetéséről rendelkezett, már tartalmazott „ifjúsági sorokat”. Ezeken felül az ifjúság számára is nyitott források (Szakképzési Alap, Szerencsejáték Alap, Országos Játék Alap, Turisztikai Alap stb.) többségét a kormányzat szakminisztériumai kezelték. Továbbá jelen volt az ifjúsági és szabadidősport tevékenységeihez rendelt forrás, amely ebben az időszakban évente 100-300 milliós keretet jelentett⁶³, illetve szintén ebben a ciklusban jutott évente a HÍD - nemzetközi ifjúsági táborra valamivel több mint 10 millió forint.

A Magyar Ifjúsági Szervezetek Országos Tanácsa (MISzOT), 1988. november 27-én alakult. Bár az apparátus későbbi elbasásodása miatt 1991 februárjában négy szervezet új együttműködést kezdeményezett, a MISzOT első három évében nem egy szervezet számára jelentette a legitimitást, elismertséget. A MISzOT szervezetei 1991 őszére civil tárgyalócsoportot állítottak fel az Ifjúsági Érdekegyeztető Tanács létrehozásának céljából, de az 1991. november 8-i tárgyaláson a kormányküldöttek nem rendelkeztek semmiféle mandátummal (ettől kezdve az Antall-kormány alatt nem is volt formába öntött érdekegyeztetés). Az ifjúsági szervezetek később többször is kezdeményezték a 3 oldalú (Kormány, ifjúsági, értük tevékenykedő szervezetek) Ifjúsági Érdekegyeztető Tanács létrehozását, válaszképp a kormányzat, illetve az Ifjúságpolitikai Kabinet (IPK) Ifjúsági Koordinációs Titkárságának (IKT) politikai államtitkára létrehozta az Információs Fórumot (más lehetőséget nemigen biztosítva a véleménycserére), ahol egy-egy ifjúságot érintő problémáról adtak tájékoztatást, „elzárkózva a feltett kérdésekre adandó válaszoktól és az ifjúsági szervezetek véleményének kifejtésének lehetőségétől” (Mátyási, 1995). 1992. november 2-án a kormányközeli szervezetek kilépve a MISzOT-ból, létrehozták a Nemzeti Ifjúsági Tanácsot (NIT). Az egyre kevésbé működőképes MISzOT 1993 júliusában oszlott föl, jogutódja a Magyar Gyermek- és Ifjúsági Tanács (MAGyIT) lett. A NIT tagjainak nagy része hozta létre 1994-ben az Országos Gyermek- és Ifjúsági Parlamentet (OGyIP), az ernyőszervezethez MAGyIT tag gyakorlatilag nem csatlakozott.

Az ifjúsági intézményrendszert a Központi Ifjúsági Alap (KIA) és a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány (NGyIA) fémjelezte, ezen túlmenően a fiatalok

63 1991. évi XCI. törvény a Magyar Köztársaság 1992. évi költségvetéséről és az államháztartás vitelének 1992. évi szabályairól

1992. évi LXXX. törvény a Magyar Köztársaság 1993. évi költségvetéséről
1993. évi CXI. törvény a Magyar Köztársaság 1994. évi költségvetéséről

számára is nyitott alapok nagy részét a szakminisztériumok kezelték, amelyek elkülönülten, összehangolatlanul működtek (pl.: Szerencsejáték Alap; 1993-tól Országos Játék Alap; Szakképzési Alap; Foglalkoztatási Alap; Turisztikai Alap). Az Alapot még 1988-ban hozták létre, koordinációját az IKT látta el és az IPK felügyelte (1993. évi XXV. törvény). Az IKT szervezeti felkérése alapján nem rendszeresen működő szakbizottságaiban civil szakértők ugyan szerepeltek, de döntési jogosultsága a Kabinetnek volt.

Az NGyIA a valaha volt Kommunista Ifjúsági Szövetség-Demokratikus Ifjúsági Szövetség (KISZ-DEMISZ), illetve Magyar Úttörők Szövetsége (MÚSZ) kezelésében, tulajdonában lévő vagyon közcélú hasznosítása érdekében alakult, létrejöttékor igen komoly ingó és ingatlan vagyonnal rendelkezett. A Németh-kormány 1989-ben kinevezte a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Alapítvány Kuratóriumát, az Antall-kormány 1991-ben leváltotta azt. Átmenetileg 5 szakértőt delegált a Kormány, majd egy 9 fős testületet nevezett ki (3 kormánydelegált, 3 felkért ifjúsági képviselő, 3 „társadalmi közmegebecsülésnek örvendő személy”). Az Alapító Okirat akkori módosítása szerint a „legfeljebb 21 főig” terjedő Kuratóriumot a Kormány Ifjúságpolitikai Kabinetének elnöke nevezte ki (1048/1991. (X.3.) Korm. Határozat). A Kormány által kinevezett 9 tagból és elnökből álló Kuratórium (1039/1992. (VII.29.) Korm. Határozat) kezelésében lévő tulajdon az alapításkor a már említett ingatlan- és ehhez tartozó ingóvagyon, a játék- és pénznyerő automaták adózott nyereségének 50%-a (mintegy 65 millió forint), a Talent Kft, a Charta Kft-ben levő üzletrész, a Nemzetközi Tanulmányi és Szakmai Ifjúsági Csereiroda; az éves Idegenforgalmi Alap 5%-a (81/1990. (IV.27.) MT rendelet) volt. 1992-től az Alapítvány nem kapta meg többet a játékautomaták adózott nyereségének 50%-át és az éves Idegenforgalmi Alap 5%-át. Az alapításkor egyik legnagyobb vagyonnal rendelkező (pl.: székházak) NGyIA-nál az alapító vagyon tényleges felmérése nem történt meg. 1990-ben az NGyIA értékmegjelölés nélkül 60 ingatlant tulajdonolt, 1992-ben, már csak 28-at (ugyancsak értékmegjelölés nélkül), számos ingatlan az időközben megalakított megyei gyermek- és ifjúsági közalapítványok tulajdonába került, számos kézen-közön tűnt el. 1995-ben már csak 26 ingatlan alkotta a portfóliót csaknem 2,5 milliárd forint értékben (NGyIA alapító okiratok). Bár az NGyIA kuratóriumában voltak civil tagok – ha nem is a szféra delegálta, hanem a Kormány nevezte ki őket – de az Alapítvány „támogatásaival az ifjúsági szervezetek életében nem hagyott maradandó, mély nyomot” (Mátyási, 1995). Az NGyIA működésére jellemző,

hogy tevékenységének szabályozására az Antall-kormány 6 (egymást hatá-lyon kívül helyező) kormányhatározat és egy kormányrendeletet alkotott⁶⁴.

Források és döntési kompetencia híján kvázi tanácsadó testületekként műkö-dött a Gyermek- és Ifjúsági Kodifikációs és Deregulációs Bizottság (GyIKDB), ahol a pártok önkormányzati szakértői és felkért civil szakértők működtek együtt.

Civil területen jelentősebb szerepet töltött még be az Ezredforduló Alapít-vány, amely forrásait a KISZ székház eladásából a jogutód DEMISZ terem-tette meg 100 millió forint átutalásával.

A ciklus elején életbe lépő önkormányzati törvény az önkormányzatok köte-lező feladatai között jelöli meg a gyermek- és ifjúsági feladatok ellátását, ám sem a ciklus végéig, sem később nem születik meg az a szaktörvény – más, kötelező önkormányzati feladatoktól eltérően – ami pontosan meghatározná a feladat tartalmát, egyben meghatározva a finanszírozás alapját is. Ennek eredményeként ciklusokon és önkormányzatonként eltérő a feladat értel-mezése, ahogy a finanszírozás is. Ebben az időszakban a rendre létrejövő települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatok és a helyi önkormányzatok között egyeztetések részeként a korosztályi hang is megjelenik a döntések előkészítésében. A települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatok egy ré-sze a helyi önkormányzat egyéb, korosztály életét befolyásoló döntéseivel kapcsolatosan is lehetőséget kap a korosztályi vélemények becsatornázá-sára. Ez országos szinten ebben a kormányzati ciklusban még gyakorlatilag nincs jelen.

64 1017/1991. (IV.11.) Kormányhatározat, 1018/1991. (IV.11.) Kormányhatározat, 1048/1991. (X.3.) Kormányhatározat, 119/1992. (VII.29.) Kormányrendelet, 1039/1992. (VII.29.) Kormányhatározat, 1029/1994. (IV.26.) Kormányhatározat, 1045/1994. (VI.14.) Kormányhatározat.

1994-1998

Az 1994-es kormányváltást követően a szocialista-liberális kormány a koalíciós megállapodásnak megfelelően a kisebb kormánypárt vezette Művelődési és Köznevelési Minisztérium (MKM) vette át az ifjúsági ügyeket, a minisztériumban létrejött az Ifjúsági Főosztály. A Kormány megalakulása után alig fél évvel a főosztálytól függetlenül új szervezet jött létre a nagyobb kormánypárt vezette Miniszterelnöki Hivatalhoz (MEH) telepítve feladatokat: a 1109/1994. (XII.2.) Korm. határozattal megalakult a Gyermekek- és Ifjúsági Koordinációs Tanács (GyIKT), amelynek elnöke a miniszterelnök, titkára az 1994 decemberében kinevezett címzetes államtitkár lett. A Gyermekek- és Ifjúsági Koordinációs Tanács Titkárság feladata a kormányzati koordináció, és a „gyermek- és ifjúsági érdekegyeztetés” szervezése.

Az MKM és a Miniszterelnöki Hivatal (MEH) között konfliktusossá vált viszony megoldásaként, 1995 végére az 1994-ben még az MKM felügyelte terület megosztottá vált: a nemzetközi ifjúságpolitika, a zánkai üdülő és a diákjogok ügye maradt a tárcánál, az érdekegyeztetés és az intézményrendszer kiépítése-működtetése a Miniszterelnöki Hivatalhoz került.

1994 szeptemberében az ifjúsági szervezetek javaslatot tettek (köztük nagyszámban találunk konzervatív és kormánypárti aláírókat is) egyfajta érdekegyeztető tanácsra és annak működési módjára. 1995 januárjában létrejött a megállapodás, s még abban a hónapban a Kormány, a korosztályi és a támogató (a korosztályt segítő) szervezetek (a reprezentáció egyik esetben sem volt teljes) megállapodtak a Gyermekek- és Ifjúsági Érdekegyeztető Tanács (GyIÉT) ügyrendjében⁶⁵. A GyIÉT 1995 januárjában

⁶⁵ A GyIÉT tagjai:

- a kormányzati Tárgyalócsoporthoz, amely a Gyermekek- és Ifjúsági Koordinációs Tanács (GyIKT), mint kormányzati intézmény véleményét hivatott tolmácsolni. A GyIKT a miniszterelnökből, mint a Koordinációs Tanács elnökéből, hat miniszterből, és az ifjúságpolitikai államtitkárból, mint a Koordinációs Tanács Titkárából állt;
- a Korosztályi Tárgyalócsoporthoz, amely az ifjúsági és gyermekszervezeteket képviselte; ezen ún. korosztályi szervezetek döntéshozatali szervében a gyerekek/fiatalok voltak. Miután ez a feltétel szinte sehol sem valósul meg, korosztályinak tekinthetjük azokat, amelyek túlnyomó többségükben gyerekeket/fiatalokat tömörítettek;
- a Támogatói Tárgyalócsoporthoz, amely a gyermek- és ifjúsági korosztályokért dolgozó szervezetek véleményét vitte a Tanács elé. Támogatói szervezeteknek nevezték azokat a tömörüléseket, amelyek deklarálta a gyerekekért/fiatalokért és nem általuk kívánnak tevékenykedni, illetve, akik célcsoportj a különbözik a tagságuktól (így pl. támogatói szervezet lehetett egy gyerekekért fiatalokkal tevékenykedő egyesület is).

– hasonlóan a munka világabeli (akkori) érdekegyeztető tanácshoz – civil delegáltakkal co-managment struktúrában működő intézményként alakult, feladata valamennyi az ifjúságot érintő ügyben az érdekegyeztetés volt. Így a GylÉT nem államigazgatási szerv, hanem az ifjúsági dimenzióban a civil szféra és a kormányzat „találkozási pontja” volt (GylÉT alapító okirata, 1995). Az Érdekegyeztető Tanácsról szóló Kormányhatározat a következő módon határozta meg az érdekegyeztetéssel kapcsolatos feladatokat (2349/1995. (XI.16.) Kormányhatározat):

1. „A gyermek- és ifjúsági korosztályokat közvetlenül érintő jogszabály, illetve kormányhatározat előkészítésének megkezdéséről és ütemezéséről a Gyermek- és ifjúsági Érdekegyeztető Tanács (a továbbiakban GylÉT) Titkárságát tájékoztatni kell;
2. Az 1. pont szerinti jogszabálytervezetek előkészítése során az előkészítőnek a GylÉT Titkárságával egyeztetve gondoskodnia kell arról, hogy a GylÉT véleménye a döntéshozatalnál figyelembe vehető legyen;
3. A kormányelőterjesztésekben tájékoztatást kell nyújtani a GylÉT állásfoglalásáról. Amennyiben a GylÉT nem-kormányzati résztvevői az előterjesztéstől érdemben eltérő álláspontot képviselnek, úgy az állásfoglalást annak indoklásával és az előterjesztő véleményével együtt ismertetni kell^{66.}”

A GylÉT fő szerve a plenáris ülés volt, amit az ügyrend szerint legalább két-havonta össze kellett hívni (ezt a szabályt GylÉT kormányzati titkársága meglehetősen lazán kezelte). Az összehívást bármely tárgyalócsoport kezdeményezhette, bármelyik partnernek joga volt napirendi pontot javasolni (a tirpartit jelleg miatt kényes pontot a kormányzat önállóan le sem vetethetett a napirendről). Az üléseken a tárgyalócsoportok tizenkét képviselővel vehettek részt, és a választott tagokon túl szakértők szerepeltetésére is volt lehetőség. GylÉT a tényleges szakértői munkát 10 bizottságában végezte. Mindhárom oldal saját titkársággal rendelkezett, az oldalak közti koordinációra a soros elnöki rendszer volt hivatott^{67.}

66 A GylÉT 1997-ben 7 plenáris ülésén 25 érdemi napirendi pontot, 38 hivatalos bizottsági ülésén 44 érdemi napirendi pontot tárgyalt meg, ezeken túl részt vett a tárcaközi egyeztetéseken és nem hivatalos bizottsági üléseken. Legtöbbször felsőoktatási, közoktatási és szakképzési ügyek (9 ülés), családi, gyermek és szociális ügyek (8 ülés) és szabadidős ügyek (6 ülés) voltak terítéken.

67 A GylÉT létrehozásáról szóló megállapodás alapján a Miniszterelnöki Hivatal gondoskodott a működés feltételeiről.

A GylÉT nemkormányzati oldalaihoz bárki kapcsolódhatott, aki teljesített bizonyos pontosan meghatározott és objektíven mérhető feltételeket (pl.: országos működési terület, ifjúsági célok, stb). A GylÉT tehát, – az Országos Gyermekek- és Ifjúsági Parlamenttől (OGyIP) és a Magyar Gyermekek- és Ifjúsági Tanácstól (MAGyIT) különbözően – nem ernyőszervezet volt, de már ekkor megjelent az igény egy olyan egységes nemzeti ernyőszervezetre, amely hathatósan tudná a korosztály érdekeit képviselni, reprezentálhatná a magyar ifjúsági szervezeteket az igazgatással szemben és külföldön. Az igény pusztába kiáltott szó maradt: a GylÉT korosztályi oldala hamar a MAGyIT-OGyIP hatalmi harcok színterévé és a két ernyőszervezet közti ütközővé vált (Nagy, 2000).

Az Országgyűlés 1995-ben határozatot fogadott el, amely 1996-tól a Kormány feladatává tette a gyermekek és az ifjúság helyzetéről, életkörülményeinek alakulásáról és az ezzel összefüggésben megtett kormányzati intézkedésekről szóló jelentés elkészítését és beterjesztését.

Az MKM által gondozott közoktatási törvénymódosítás emellett megteremtette az általános- és középiskolai diákönkormányzatok működésének jogszabályi kereteit. Érdekes unikum volt ebben az időszakban, hogy az Országos Diákjogi Tanácsban (ODJT) a GylÉT-hez hasonló civilesített döntéshozatal működött (míg ugyanez nem valósult meg az Országos Közoktatás-politikai Tanácsban (OKPT)). Emellett legalább részben civilesítették 1996-tól a döntéshozatalt a Magyar Rádió, a Magyar Televízió és a Duna Televízió Kura-tóriumában, ahol az ifjúsági szféra is rendelkezett egy-egy mandátummal; valamint a Kincstári Vagyonkezelő Igazgatóság gondozta társadalmi szervezetek helyiségeinek tulajdonbaadásáról szóló törvényt bíráló bizottságában, ahol viszont a sorsolás folytán nem valósult meg az ifjúsági képviselő (ez a testület gyakorlatilag nem kezdte meg a működését az 1998-as kormányváltásig, ami után ezen helyiségeket a 98 utáni Kormányt támogató szervezetek kapták meg).

A közoktatási törvény 1995-ben életbe lépő módosítása a tantestületek, a diákok és a szülők közös döntésének teret adva megteremti a közoktatási intézmények részbeni autonómiáját: a helyi közösség választott (önkormányzat) és érintett (tanárok-szülők-diákok) csoportjaira bízva egyes döntéseket, részletesen szabályozza a diákok jogait is, egyben megteremtve a diákjogi tájékoztatás és jogorvoslat fórumait is.

A gyermek- és ifjúsági korosztályok élete és jogai szempontjából fontos esemény, hogy 1995-ben létrejön az állampolgári jogok országgyűlési biztosának intézménye.

1997-ben hatályba lépett az ún. gyermekvédelmi törvény, aminek létrehozásában a szakma és az érintettek is részt vehettek.

A ciklus jelentős, az ifjúsági szervezeteket érintő jogi szabályozásai közé tartozik a közhasznúsági törvény elfogadása is, amely – az önkormányzati törvénnyel összhangban – a gyermek- és ifjúsági feladatokat ellátó szervezeteket közhasznúvá nyilváníthatóvá tette. A törvény előkészítése szerint az ifjúsági szervezetek vezető testületeiben 18 év alattiak is részt vehessenek saját jogon, tehát szülői beleegyezés nélkül.

Már a rendszerváltás utáni első kormányzati ciklusban számos korábbi, a fiatalok számára rendelkezésére álló közösségi tér is megszűnt, így a fiatalok számára fontos jogszabály született meg a kulturális törvény formájában, amely a közművelődés színtereinek fenntartásával kapcsolatos szabályokat is megfogalmazta.

Az 1995-ben elindult Mobilitás Ifjúsági Szolgálat működtetésére a következő években folyamatosan emelkedő költségvetési forrás állt rendelkezésre. A helyi ifjúsági szolgáltatásokra a forráshiánnyal küszködő önkormányzatok, intézményeik és partnerszervezeteik nehezen tudták előteremteni az anyagi feltételeket. Ezt próbálta a Kormány segíteni, amikor a Belügyminisztérium és a Gyermek- és Ifjúsági Koordinációs Tanács Titkársága a Gyermek- és Ifjúsági Alapból minden évben pályázati úton támogatta az önkormányzatok gyermek- és ifjúsági feladataik hatékonyabb ellátását kiegészítő támogatás formájában, többek közt ifjúságpolitikai programokra, képzésekre, ifjúsági referensi státuszra, helyi ifjúságkutatásra lehetett pályázni (Nyílt lapok, 2008). A feladatokra 1995-ben 75 millió, 1996-ban 100 millió, 1997-ben 115 millió, 1998-ban 130 millió állt rendelkezésre. Ebben a kormányzati ciklusban alakul át a Zánkai Gyermeküdülő Centrum és egy kormányrendelettel létrejön a Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrum, Oktatási és Üdültetési Kht., az átalakulásra a 1996-os év költségvetésében különítettek el 84 millió forintot összeget (1995. évi CXXI. törvény a Magyar Köztársaság 1996. évi

költségvetéséről), majd a következő években is folyamatosan jelen van ez a tétel a költségvetésben⁶⁸.

Az 1998-as év költségvetésében egy új tétel is megjelenik, ez volt a Youth for Europe program 80 milliós keretösszege⁶⁹, amely az EU egyik előcsatlakozási alapja volt, ez az iskolarendszeren kívüli fiatalok oktatását támogatta, valamint az Európai Önkéntes Szolgálat programot.

A civil-kormányzati párbeszéd és az ifjúsági ügyek finanszírozása kapcsán is jelentős változások történtek. Törvény született (1995. évi LXIV. törvény) a civil szervezetek forráselosztási folyamatokban történő részvételéről:

- Az NGyIA esetében az 1994-ben megalakult Kormány új, 5 fős Kuratóriumot nevezett ki 2 és fél hónapra, majd a szervezetet közalapítvánnyá alakította (NGyIK). Az ingatlanfelmérés szerint az Alapítvány tulajdonában levő 26 ingatlan könyv szerinti értéke: 2,45 Mrd forint (93/1995. (VIII. 8.) Korm. Rendelet). Az ingatlanokat a későbbi Kuratórium 1998-ban a Talent Szervező Kft.-be apportálta, majd onnan nagyarány értékvesztés mellett értékesítette (Beke-Ditzendy-Nagy, 2004; 81/1990. (IV. 27.) MT rendelet; 1995. évi LXIV. törvény);
- 1995-ben jött létre a Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat, mely az Európai Unió fiatalokat érintő közösségi programjának nemzeti irodájaként kezdte meg tevékenységét, Tanácsadó Testülete ellátta a Youth for Europe⁷⁰ program Selection Committee-jének feladatait is. A Mobilitás feladata az európai uniós program pályázatainak meghirdetése és kezelése, illetve az azokkal összefüggő képzési és fejlesztési programok szervezése és lebonyolítása volt (Mobilitás alapító okirat, 1995).
- Az ifjúsági programokat finanszírozó Gyermek- és Ifjúsági Alap (GyIA) a KIA utódjává vált (1995. évi LXIV. törvény). Az Alapprogram tulajdonképeni feladata az ifjúsági civil szervezetek programfinanszírozása volt.
- Szintén 1995-ben nyílt meg a Budapesti Európai Ifjúsági Központ (BEIK), amely az Európa Tanács Ifjúsági és Sportigazgatóságának része volt.

68 1996. évi CXXIV. törvény a Magyar Köztársaság 1997. évi költségvetéséről, 1997. évi CXLVI. törvény a Magyar Köztársaság 1998. évi költségvetéséről, 1998. évi XC. törvény a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről

69 1997. évi CXLVI. törvény a Magyar Köztársaság 1998. évi költségvetéséről

70 Ez volt az első alkalom, hogy az uniós hét éves tervezési ciklusokhoz igazodó ifjúsági programokban Magyarország részt vehetett. A programok rendre: 1993-1999 Youth for Europe, 2000-2006 Youth, 2007-2013 Youth in Action, 2014-2020 Erasmus+.

Alapvető feladata – együttműködve a strasbourgi székhelyű társintézményével – hogyszínteretbiztosítson a európai ifjúsági civil, illetve kormányzati szervezetek és együttműködések képzéseire, szakmai, szervezeti tanácskozásaikhoz. Bár a magyar ifjúságpolitika fejlődésére ez túl nagy hatással nem volt, komoly nemzetközi értékkel bírt a több pályázóval szembeni, Magyarország melletti döntés.

- 1996-ban – a Zánkai Gyermekek Centrum jogutódjaként létrejött a Zánkai Gyermekek- és Ifjúsági Centrum, Oktatási és Üdültetési Közhasznú Társaság (21/1996. (II.7.) Kormányrendelet; Zánka alapító okirata). Lényeges, hogy ebben az időszakban a Gyermekek- és Ifjúsági Koordinációs Titkárság és a Belügyminisztérium közös pályázatának segítségével mód nyílt az önkormányzatoknál ifjúsági referens foglalkoztatására, illetve, hogy az NGyIK gyermek- és ifjúsági érdekegyeztető fórumok (a GylÉT mintájára alakult települési, illetve megyei testületek) és gyermek- és ifjúsági önkormányzatok létrehozását és működését is támogatta. Az ifjúsági intézményrendszer elemeinek (Mobilitás Tanácsadó Testület, a Gyermekek- és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa, a zánkai tábort működtető kht. Felügyelő Bizottsága és Tanácsadó Testülete és a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Közalapítvány Kuratóriuma) testületeibe a GylÉT – illetve annak egyes nemkormányzati tárgyalócsoportjai – delegálták a civil képviselőket.

A fenti testületeket tekintve az alábbi civil képviseletet találhattuk meg:

- Gyermekek- és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa (8 kormányzati, 2 önkormányzati, 3 korosztályi és 3 támogatói képviselő)⁷¹;
- Mobilitás Ifjúsági Szolgálat Tanácsadó Testülete (5 kormányzati, 2 korosztályi és 2 támogatói delegált);
- Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Közalapítvány Kuratóriuma (5 kormányzati, 3 korosztályi, 3 támogatói delegált);

71 Az Alapprogram Tanácsának tagjai a Belügyminisztérium, a Honvédelmi Minisztérium, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, a Külügyminisztérium, a Munkaügyi Minisztérium, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, a Népjóléti Minisztérium és a Miniszterelnöki Hivatal egy-egy képviselője, valamint az országos gyermek-, diák- és ifjúsági, illetve e korosztályokat segítő társadalmi szervezetek által delegált 6 és a helyi önkormányzatok szövetségei által delegált 2 képviselő. Elnöke a miniszterelnök által a Tanács kormányzati tagjai közül megbízott személy (1995. évi LXIV. Törvény 3.§. (3)).

- Zánkai Gyermekek- és Ifjúsági Centrum Oktatási és Üdültetési Közhasznú Társaság Felügyelő Bizottsága (3 kormányzati, 3 korosztályi, 3 támogatói delegált);
- Zánkai Gyermekek- és Ifjúsági Centrum Oktatási és Üdültetési Közhasznú Társaság Tanácsadói Testülete (3 korosztályi, 3 támogatói, önkormányzati delegált).

Gyakorlatilag két vagyonekezelő típusú szervezet volt ekkor tagja az intézményrendszernek (NGyIK, ZÁNKA), amelyek szervezetileg is önállóak és ugyancsak önálló irányító testülettel rendelkeztek, de nem volt közvetlen forrásbővítő funkciójuk; és két forrásteremtő szervezet (GyIA, Mobilitás), amelyek azonban – bár civilizált döntéshozatallal rendelkező – költségvetési szervek, így azok felügyeletét is az állam látta el. Ebből akár azt a következtetést is levonhatjuk, hogy az állam a közvetlen forrásbővítési lehetőséggel rendelkező intézményeket mindenképp irányítani akarta; emellett a források elosztása a legminimálisabb nyilvánossági és átláthatósági kritériumoknak sem tett eleget.

1998-2002

Az 1998-as kormányváltást követően az ifjúsági ügyek állami kezelése jelentős mértékben újra átalakult: az új Kormány egy minisztérium egyik fő feladatává tette az ifjúsági ügyek gondozását. Az Országgyűlés döntése alapján Ifjúsági és Sportbizottság, valamint 1999-től Ifjúsági és Sportminisztérium (ISM) alakult⁷², megteremtve ezzel az ifjúsági intézményrendszer igazgatási alapjait⁷³, ugyanakkor az ifjúsági ügyek továbbra is csak egy szűken értelmezett ágazati területre terjedtek ki, s nem érintették a fiatalok élethelyzetét alapvetően befolyásoló egyéb szakpolitikák tartalmát.

Mind a kormányprogram, mind az ISM-ről szóló törvények, rendeletek meglehetősen sok helyen és módon írtak elő egyeztetési, együttműködési kötele-

⁷² Az 1999 elején alakult ISM Magyarország legkisebb minisztériuma lett mind a foglalkoztatottak (107 fő), mind a költségvetés tekintetében.

⁷³ Urban legendnek tűnő, de igaz történet, hogy a tárca azért nem alakulhatott meg a kormányváltáskor, mert kiszemelt vezetőjének sok év egyetem után még mindig nem volt diplomája. Egy szakma figyelte lélegzetvisszafojtva az államvizsgáról tudósító bulvársajtót.

zettséget⁷⁴ a kormányzat és a civilek között. Ennek ellenére a Kormány semmilyen kommunikációs csatornán nem mutatkozott készen az egyeztetésre a GylÉT nem kormányzati tárgyalócsoportjaival, felszámolta az eddigi co-managment struktúrát, majd végül kilépett a maga által létrehozott GylÉT-ből. Ezt követően az ISM nem hozott létre valamifajta civil választási eljárást, ahol az ifjúsági civil közélet szereplői megbízhatták volna képviselőiket, hanem maga választotta ki azokat a szervezeteket (az úgymond stratégiai és kiemelt partnereket⁷⁵), amelyekkel szóba állt és amelyeket beültetett a döntéshozó tanácsokba mind országos, mind regionális szinten. Ezek (és csak ezek) a partnerek véleményezhették az ifjúságot érintő jogszabályok tervezetét és nyújthattak be javaslatokat az ifjúsági kormányzat felé.

A korábban ellenzéki (értsd: jobboldali) szervezetek jó része az OGYIP-ot (Országos Gyermek- és Ifjúsági Parlament), a baloldaliak a MAGyIT-ot (Magyar Gyermek- és Ifjúsági Tanács) választották, amelyek legalább külkapcsolataik tekintetében normalizálták viszonyukat. A Nemzetközi Ifjúsági Koordinációs Iroda (NIKI) – ahol mindkét szervezet delegáltjai – képviselte a magyar

74 A Kormány programja szerint „... a fiatalokkal és szószólóikkal való közvetlen kommunikáció csatornáinak kialakítása...*(érdekében a Kormány> egyetértésre kíván jutni az ifjúsági szervezetek, ifjúsági munkások szervezeteinek képviselőivel az új, a kormányzati és a nem-kormányzati szervezetrendszer között közvetítő mechanizmusok rendszerében. Ennek kell biztosítani azt, hogy a fiatalok résztvevői lehessenek a társadalmi, politikai folyamatoknak).*” Az ISM státútumaként is értelmezhető az 1998. évi LXXVI. Törvény III. fejezete az Ifjúsági és Sportminisztérium feladatai szerint – az ISM „együttműködik ... az ifjúság társadalmi szervezeteivel ..., ifjúsággal foglalkozó egyesületekkel, közhasznú szervezetekkel, alapítványokkal; ... működteti az ifjúságra vonatkozó ügyekben az országos konzultáció rendszerét, ... biztosítja a fiatalok képviselők útján történő részvételét az ifjúságot közvetlenül érintő kormányzati döntések előkészítésében. ... A miniszter az érdekegyeztetés feladatai körében képviseli a Kormányt az országos érdekegyeztetésben a feladatkörét érintő témakörökben, ... az ágazat területén működő civil szervezetekkel; közreműködik az országos érdekegyeztetés kormányzati feladatainak ellátásában, továbbá az érintett érdekképviseletek bevonásával konzultatív érdekegyeztető fórumokat működtet ... feladatainak ellátása során rendszeres kapcsolatot tart az országos hatáskörű szervekkel, közhasznú szervezetekkel, társadalmi szervezetekkel, közalapítványokkal és alapítványokkal, szakmai műhelyekkel...” (1998. évi LXXXVI. Törvény 7/A.§. (b)). Hasonlóképp a 113/1999. (VII.16.) Kormányrendelet így fogalmaz „... a miniszter a hatáskörébe tartozó feladatok ellátása során együttműködik ..., társadalmi szervezetekkel, érdekképviseleti szervekkel”.

75 1999 tavaszán a tárca együttműködési megállapodásokat kötött: a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciáját (HÖÖK), az OGYIP-ot és a MAGyIT-ot stratégiai, míg a négy történelmi egyházat kiemelt partnerének tekintette. A GylÉT támogatói oldalát képviselni kívánó Kerekasztal a Gyermekekért-et nem fogadta partnerként az ISM. Ugyanakkor kiemelt két támogatói szervezetet, mindkettőnek képviselői lehetőséget adva (Magyarországi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák Szövetsége (HAYICO), Nagycsaládosok Országos Egyesülete (NOE)). A tárca kiemelt partnerként tekintett később a Nagycsaládosok Országos Egyesületére, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségére, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségére, a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségére, az Értelmi Fogyatékosok és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetségére, a Civil Műhely – Student Service Egyesületre, az Ifjú Vesebetegek, Transzplantáltak és Barátaik Egyesületére, a Magyarországi Kisebbségek Ifjúsági Fórumára és a Felsőoktatási Diákszervezetek Egyesületére is.

ifjúsági szervezeteket Európában. A GylÉT volt támogatói oldala létrehozta – a később működésképtelennek bizonyult – Gyermekeket és Fiatalokat Támogató Országos Szakmai és Érdekképviseleti Szervezetek Kerekasztalát (Kerekasztal a Gyermekéért).

Az Ifjúsági és Sportminisztérium (ISM) megalakulása a források tekintetében, a korábban már említett költségvetési törvényeket összevetve is láthatóan bővülést hozott. A Mobilitás működési költségei is egyre nagyobbak lettek: 1999-ben 213 millió⁷⁶; 2002: 629 millió⁷⁷. A GYIA-hoz rendelt forrás a kormányváltást követő első évben 530 millió⁷⁸ volt, majd 2002-ben pedig 500 millió⁷⁹. Az 1999-es év költségvetésében a korábbiakhoz képest először (majd a 2000-ben ismét) szerepel forrás ifjúságtudományi kutatások támogatására, ugyanis ebben az évben kezdődött meg az első nagymintás ifjúságkutatás előkészítése, majd adatfelvétele (Ifjúság 2000). Bővülő forrással a ciklus költségvetési törvényeiben továbbra is jelen van a helyi önkormányzatok által felhasználható központosított előirányzatok között a gyermek- és ifjúsági feladatok kiegészítő támogatása, amely az első Orbán-kormány idején évről évre – ha nem is sokkal – de emelkedett: 1999: 150 millió⁸⁰; 2000: 155 millió⁸¹; 2001: 160 millió⁸²; 2002⁸³: 170 millió. A megpályázható forrás továbbra is például az ifjúsági referensek foglalkoztatását és a helyi gyermek/ifjúsági önkormányzatok működését vagy ifjúsági információs és tanácsadó irodák fejlesztését támogatta (Bodor-Nagy, 2010).

Az oktatáspolitikai ifjúsági vonatkozásait egyértelműen meghatározta, hogy pedagógus szakszervezeti vezető került az oktatási miniszteri székbe, aki személyesen is ellenezte a tanárokon kívül más érintettek részvételét a döntésekben. A közoktatási törvény módosításával jelentősen megnyirbálták a diákrészvétel lehetőségét, jelentősen csökkent a diákönkormányzatok egyetértési jogainak köre, a diákjogok érvényesítését segítő szolgáltatások pedig átalakultak, illetve felszámolásra kerültek. Ekkor az ifjúsági (és egyéb) érdekvégyesítés hivatalos formája a lobbilistára való bejelentkezés, ám az,

76 1999. évi CXXV. törvény a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről

77 2000. évi CXXXIII. törvény a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről

78 1998. évi XC. törvény a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről

79 2000. évi CXXXIII. törvény a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről

80 1998. évi XC. törvény a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről

81 1999. évi CXXV. törvény a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről

82 2000. évi CXXXIII. törvény a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről

83 Uo.

hogy egy érdekelt szervezet értesül-e egy készülő jogszabályról, illetve hogy ez időben, vagy csak közvetlenül az elfogadás előtt történik-e meg, gyakorlatilag a véletlen (és természetesen néhány elkötelezett hivatalnok) műve.

Az ISM kiépítette a regionális ifjúsági szolgáltató irodák hálózatát és átalakította a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogramot, az ifjúsági programok finanszírozásában megjelent a decentralizáció (2/1999. (IX.24.) ISM rendelet). A Kormány emellett kialakította a Regionális Ifjúsági Tanácsok (RIT) hálózatát, mely a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram keretösszegének terhére helyi szükségleteken alapuló kezdeményezéseket támogatott. A Regionális Ifjúsági Tanácsok a GylA regionális megjelenési formái lettek. Ugyanakkor civil döntéshozói egyfelől a Kormány által egyenlőbbnek titulált kiemelt és stratégiai partnerek közül kerültek megnevezésre, másrészt nem a regionális civil és egyházi szervezetek képviseltették benne magukat, hanem az országos „központok”, az egyetlen feltétel a régióban lévő lakó- vagy munkahely volt⁸⁴ (a Kormány kérte fel a szervezeteket, de maguk a szervezetek delegáltak). Emellett a Regionális Ifjúsági Tanács közreműködött ugyan a régióból beérkezett pályázatok elbírálásában (2/1999. (IX. 24.) ISM rendelet 8. §.), de sehol nem volt garantált, a RIT döntési kompetenciája.

Az Európai Unió Fiatalok Európáért Programjának (2000-től: Ifjúság Program) nemzeti irodája a Mobilitás Nemzetközi Igazgatóság keretében működött tovább; de a pályázatok programozási és kiválasztási folyamatában résztvevő Tanácsadó Testület – Nemzetközi Programok Tanácsa néven – átalakult. Majd 2000-ben az új uniós ciklushoz és programhoz igazodva két kormányzati és hét civil delegált részvételével kezdte meg működését.

A Budapesti Európai Ifjúsági Központon (BEIK) belül kezdte meg működését a Mobilitás Információs Szolgálat (MISZ). Kiemelt feladata a minisztérium és háttérintézményeinek tevékenységéről való információk gyűjtése és a célcsoportokkal való megismertetése volt. Bár kormányzati intézmény nem lehetett volna a BEIK-ben (lévén európa tanácsi fennhatóság alatt lévő diplomáciai terület) a MISZ BEIK-beli jelenlétét azzal a trükkel oldották meg, hogy az Eurodesk központi irodájaként nevesítették.

84 A „régióban székhellyel (telephellyel) rendelkező ifjúsági egyesületek” képviseletét ellátó személy megválasztása rendjének megalkotását a rendelet a GylA Tanács feladataként határozta meg, amely azonban nem tett eleget ezen kötelezettségének.

A RIT-ek titkársági feladatait és a régiókban ellátandó fejlesztési és szolgáltatási feladatokat az 1999 és 2001 között felállított Regionális Ifjúsági Szolgáltató Irodák (RISZI) látták el, amelyek a Mobilitás keretén belül működtek. Maga a Mobilitás Ifjúsági Szolgálat – bár költségvetését, hatását, beágyazottságát tekintve egyenrangú szereplője volt az intézményrendszernek – pusztán miniszteri határozat alapján működött, így léte nem jogszabály által volt garantált. Különösen konfúz ez annak tükrében, hogy a RISZI-k működését a 2/1999-es ISM rendelet szabályozta, s ezek a RISZI-k voltak a pusztán miniszteri határozat által működtetett Mobilitás regionális irodái. Ugyanakkor a Mobilitás központilag biztosított költségvetésből gazdálkodott, amit viszont jogszabály határozott meg.

2000-tól egyre inkább a Mobilitás Szolgálat vált az intézményrendszer központjává, hiszen ez látta el a nemzetközi feladatokat, az ekkori uniós ifjúsági program nemzeti ügynökségének szerepét és a GylA titkársági feladatait. A korábbi pályázatkezelési funkciók mellé lépésről lépésre módszertani, információs és kutatási funkciókat is telepítettek, majd ide került a drogmegelőzéstől a Központi Sportiskolán át valamennyi a minisztériumból kiszervezett feladat. Az 1997-ben 6 főt foglalkoztató intézmény 2001-re 140 körüli szerződéses és állományban lévő alkalmazottnak adott munkát⁸⁵.

1999. december 31-ig még a Horn-kormány által megbízott Kuratórium vezette az NGyIK-t. Az ISM-mel egyre mélyülő ellentét, az év végére 60 milliós adósságot és végrehajtási eljárást eredményezett. Az ISM visszatartotta a költségvetési törvényben meghatározott finanszírozást, az NGyIK Kuratóriuma pedig igyekezett elrejteni, elkölteni azonnal az összes rendelkezésére álló pénzt. Az NGyIK Kuratóriumának szerkezetét ezt követően a Kormány átalakította: a testület három tagját maga kérte fel, négy tagját „az országos gyermek-, diák-, valamint ifjúsági szervezetek képviselői” jelölték. További változás volt, hogy a Kuratórium mellett Tanácsadó Testület kezdte meg működését (1998. évi LXXXVI. törvény), amelynek véleményezési joga volt a Közalapítvány éves munkatervével, költségvetésével összefüggő kérdésekben, valamint javaslattételi joga van szakmai programok megvalósítására. A Tanácsadó Testület tagjait az országos ifjúsági szervezetek javaslata alapján az ifjúsági és sportminiszter kérte fel.

85 Ekkor változott a neve - az ifjúsági jelző és a szolgálat elmaradásával – Mobilitásra (6/2001. (I.17.) számú miniszteri határozat).

A Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉERT) 1999-es megalakítása után az Ifjúsági és Sportminisztérium kezdeményezte a határon túli magyar ifjúsági szervezetek közös fórumának létrehozását. Az év végére alakult meg Budapesten a Magyar Ifjúsági Konferencia (MIK), ami a hazai és határontúli magyar fiatalok fórumaként határozta meg önmagát (Barthel-Rúzsa-Kucsera, 2005). A Magyar Országgyűlés a napirenden lévő határon túli fiatalokat érintő ügyek tárgyalásánál rendre meghívta a MIK képviselőjét, illetve a szervezet dolgozhatta ki a határon túli magyar ifjúsági szervezetek számára kiírt hazai pályázatok rendszerét és részt vehetett a pályázatok elbírálásában is. Kezdetben a kilenc határon túli régióból (Felvidék, Erdély, Csángóföld, Kárpátalja, Vajdaság, Muravidék, Horvátország, Burgenland, Nyugati régió) ifjúsági szervezetek vettek részt a MIK munkájában. Az irodahálózat munkáját a budapesti Márton Áron Szakkollégiumban működő Központi Iroda irányítja és koordinálja. 2002-ig nyolc határon túli iroda kezdte meg működését (Pozsonyban, Révkomáromban, Beregszászon, Kolozsváron, Marosvásárhelyen, Csíkszeredán, Szabadkán és Eszéken), ezek amolyan határon túli RISZI-ként voltak értelmezhetőek (Barthel-Rúzsa-Kucsera, 2005). A Magyar Ifjúsági Konferencia (MIK) évente legalább kétszer ülésezett, az ülések között a MIK Állandó Bizottsága (MIK ÁB) látta el az állandó feladatokat. A MIK ÁB szerepet kapott a minisztérium által, a határon túli ifjúsági szervezetek támogatására kiírt pályázatok kiírásában és elbírálásában (Komássy-Grünstein, 2005). A Metszéspont Iroda látta el a MIK titkársági feladatait, emellett feladata volt a határon túli magyarok lakta régiókban a program-szervezés és érdekképviselet is, az Agora Kárpát-medencei Információs- és Szolgáltató Irodahálózat pedig a MIK régiók adminisztratív kiszolgálását.

A nagymintás ifjúságkutatások lebonyolítására jött létre a Mobilitás keretein a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet (NIKI). Később az Intézet koordinálásában készült el a határon túli fiatalok körében elvégzett Mozaik 2001 kutatás is.

Az önkormányzatok gyermek- és ifjúsági feladatainak kiegészítő támogatására szolgáló pályázati forrás biztosítása érdekében létrejött az ISM-BM-PM Tárcaközi Bizottság. A pályázati kiírások évente nyújtottak kiegészítő támogatást ifjúsági referensek foglalkoztatásához, illetve „gyermek és/vagy ifjúsági” önkormányzatok működéséhez.

A forráselosztó testületekben csak a stratégiai partneri program résztvevői vehettek részt, amelyekkel a minisztérium évenként megújított együttműködési

megállapodásokat kötött. Ebben egyfelől támogatásban részesítette a szervezeteket, másfelől – negyedéves periódusban – konzultációt folytatott velük. Az évente megújításra szoruló szerződés ugyanakkor elég erős eszköz volt a szervezetek rövid pórázon tartására.

A testületeket tekintve az alábbiak rendelkeztek civil képvisellett (ám fontos, hogy minden esetben a Kormány „kérte fel” az adott képviselőt és nem az adott szervezet delegálta): Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa (7 kormányzati, 1 önkormányzati, 4 civil, 2 egyházi képviselő)⁸⁶,

- Regionális Ifjúsági Tanácsok (2 önkormányzat, 1 regionális fejlesztési tanács, 2 egyház, 1 kormány, 4+1 civil)⁸⁷,
- Mobilitás Ifjúsági Szolgálat Tanácsadó Testülete⁸⁸ (3 civil, 2 kormányzati képviselő),
- Generáció – Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Közalapítvány Kuratóriuma (4 civil, 3 kormányzati képviselő⁸⁹),

86 A Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram Tanácsának tagjai: a Belügyminisztérium; az Egészségügyi Minisztérium; az Ifjúsági és Sportminisztérium; a Miniszterelnöki Hivatal; az Oktatási Minisztérium; a Pénzügyminisztérium; a Szociális és Családügyi Minisztérium egy-egy képviselője; a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségeinek egy jelöltje; a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája, a Magyar Gyermek- és Ifjúsági Tanács, a Nagycsaládosok Országos Egyesülete, valamint az Országos Gyermek- és Ifjúsági Parlament által jelölt egy-egy személy; a történelmi egyházak képviseletében közösen jelölt két személy (2/1999. (IX.24.) ISM rendelet 7.§.). A Tanács elnökét és tagjait az Ifjúsági és Sportminiszter bízza meg az Alapprogram céljai szempontjából érintett kormányzati szervek és az ifjúsági, illetve e korosztályt segítő szervezetek kiemelkedő személyiségei közül (1998. évi LXXXVI. Törvény 59.§. (4.)). „A személyeket a szervezet képviseletét ellátó (testület) személy jelöli a miniszter megkeresése <nincs civil delegálás – a szerző.> alapján”(2/1999. (IX.24.) ISM rendelet).

87 A Regionális Ifjúsági Tanács tagjai: a régió területén működő megyei közgyűlések képviseletében közösen jelölt egy személy, a régió területén működő megyei jogú városok önkormányzatainak képviseletében közösen jelölt egy személy, a Regionális Területfejlesztési Tanács képviseletében egy személy, a Magyar Gyermek- és Ifjúsági Tanács, az Országos Gyermek- és Ifjúsági Parlament, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája, a Nagycsaládosok Országos Egyesülete által jelölt, az adott régióban élő és/vagy tanuló, dolgozó egy-egy személy, a régióban székhellyel (telephellyel) rendelkező ifjúsági egyesületek képviseletében az első évben a miniszter által felkért egy személy, ezt követően a szervezetek által választott képviselők, a történelmi egyházak képviseletében közösen jelölt két személy, a miniszter képviseletében egy személy (2/1999. (IX.24.) ISM rendelet 9.§.).

88 Nemzetközi Programok Tanácsa - A Youth program magyarországi Selection Committee-je.

89 A Közalapítvány legfőbb döntéshozó szerve a Kuratórium, amely 7 főből áll. Tagjai: az országos gyermek, diák-, valamint ifjúsági szervezetek képviselői által jelöltek közül <tehát a szervezetek jelölnek, a minisztérium választ partnert magának> 4 személy, az alapító által felkért 3 személy. A Közalapítvány Kuratóriuma mellett Tanácsadó Testület működik. A Tanácsadó Testület tagjait az országos ifjúsági szervezetek javaslata alapján az Ifjúsági és Sportminiszter kéri fel (1998. évi LXXXVI. Törvény 61.§.).

A 2000-ben elkészített és társadalmi vitára bocsátott ifjúsági törvény államigazgatási, szakmai és társadalmi vitája nagy lendülettel indult, a törvényalkotó kezdeményezés azonban végül energiáját veszítette: a törvény tervezetét a Kormány elfogadta ugyan, de az végül nem került benyújtásra az Országgyűlés részére. (Komácssy-Kucsera, 2003). Viszont ekkor valósult meg formális keretek között az ifjúságsegítő szakképzés.

2002-2010

A 2002-ben hivatalba lépett Kormány a tárcát átnevezte Gyermekek- Ifjúsági és Sportminisztériummá (GYISM), s – hasonlóan elődeihez – felszámolta az ifjúsági civil szervezetekkel folytatott párbeszéd addigi struktúráját. 2004-től az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium (ICSSZEM) létrehozásával pedig tovább csökkent a szakterület kormányzati érdekképviseleti potenciálja, annak ellenére, hogy a ciklus végére már egy ifjúsági kormánybiztos, egy ifjúsági miniszter, egy ifjúsági ügyekért felelős politikai államtitkár, egy ifjúsági miniszteri biztos, továbbá a közigazgatási államtitkár közvetlen irányítása alatt működő Ifjúsági Főosztály is foglalkozott az ifjúság ügyével. De ez idő alatt elfogyott három miniszter és három helyettes államtitkár is. Az ifjúsági ügyek kormányzati kezelése – a mind nagyobb tárcába történő beemelés és az új kormányzati struktúra és feladatleosztás eredményeként – még kisebb érdekérvényesítő-képesség mellett történt. A minisztérium a 2003. évben nem újította meg a tizenhat ifjúsági szervezettel (stratégiai és kiemelt partnerek) 2000-2002 között évenként megkötött szerződéseket.

2004 után a tárca – miniszterének miniszterelnöki kinevezésével egyidőben – a szociális minisztériumba olvad, így az ifjúsági ügyek tovább jelentéktelenednek, a második kormányzati ciklusban egy minisztériumi főosztállyá, majd osztállyá váló „lefokozása” gyakorlatilag lehetetlenné tette az ifjúságügy egységes, diszciplinákon átívelő kezelését. Jól mutatja a szándék hiányát például az is, hogy a diákrészvétel intézményeinek visszaállítása nem történt meg.

A tárca a stratégiai partneri program helyett egy ötelemű struktúrát igyekezett létrehozni: a civil, a hallgatói, az egyházi, a politikai és a határon túli szegmensben kísérelt meg együttműködési megállapodásokat tető alá hozni.

Az immár három működő ifjúsági ernyőszervezet (Országos Gyermek- és Ifjúsági Parlament, Magyar Gyermek- és Ifjúsági Tanács, Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Szövetség⁹⁰) közös felhívásban próbált meg a civil szegmens képviselőit ellátó együttműködésre szólítani: Ennek eredményeként 2003 decemberében 278 ifjúsági szervezet – jogi személyiség nélküli együttműködési fórumként – megalakította a Gyermek- és Ifjúsági Konferenciát (GyIK). Tagjai közé az ISM stratégiai és kiemelt partnereinek többsége nem lépett be, köztük a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája és a történelmi egyházak ifjúsági képviselői sem. 2004 márciusában a minisztérium együttműködési keretmegállapodást írt alá a GyIK-kel, mint „a gyermek- és ifjúsági korosztályok tagjait tömörítő korosztályi szervezetek és a felnövekvő generációk élethelyzetének javítása és lehetőségeik bővítése érdekében tevékenykedő szakmai szervezetek legszélesebb országos szintű együttműködésével” (Beke-Ditzendy-Nagy, 2004).

- A megállapodás biztosította a GyIK számára a jogszabály-előkészítésben való részvétel lehetőségét;
- Módot adott arra, hogy a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa, a Nemzetközi Programok Tanácsa a Regionális Ifjúsági Tanácsok, a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Közalapítvány Kuratóriuma, felügyelő bizottsága, valamint a Zánka Gyermek- és Ifjúsági Centrum Kht. felügyelő bizottságának a korosztályi és szakmai civil szervezeteket képviselő tagjai a GyIK javaslati alapján kerüljenek kijelölésre – ugyanakkor nem garantálta a delegálás jogát;
- a GyIK – többek között – vállalta, hogy a gyermek- és ifjúsági korosztályt, illetve tagjait érintő koncepciók, döntések előkészítése, szakmai programok bonyolítása érdekében a minisztérium kérésére szakértőket, illetve a tárca működési körét érintő programjaiban a GYISM részére részvételi lehetőséget biztosít.

A felsőoktatásban tanuló hallgatók igényeinek közvetítése és a hallgatókat érintő döntések előkészítése során való javaslattétel, észrevételezés lehetőségének megteremtése érdekében a tárca 2004 márciusában ugyancsak együttműködési megállapodást írt alá a Hallgatói Önkormányzatok Országos Képviselőivel. A megállapodás nagyrészt megegyezik a Gyermek- és

90 A Kerekasztal a Gyermekekért együttműködés, illetve tágabban a szakmai, támogatói oldal ebben az ernyőszervezetben próbálta újrastrukturálni önmagát.

Ifjúsági Konferenciával kötöttel, azzal a különbséggel, hogy a GylK számára az ifjúsági intézményrendszer civil kontrollját biztosító testületek civil tagjaira vonatkozó általános 4 fős javaslattételi jogot e szerződés 1-1 főben határozza meg (Beke-Ditzendy-Nagy, 2004).

A Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram működésében nem történtek jelentős változások. Az 1/2003 (II.4.) GYISM rendelet módosította ugyan a regionális ifjúsági tanácsok tagjainak felsorolását. A történelmi egyházak számára biztosított három helyet kettőre csökkentette. A miniszter képviselőjében részt vevő egy főt kettőre növelte, de strukturális változásokat nem indított el, bár a stratégiai partneri program megszűnt, a Kormány nem módosította érdemben a forrásbővítő testületek struktúráját, sőt a GylA mellett a tárca saját pályázati rendszert kezdett el működtetni, amely azon túl, hogy párhuzamos struktúrát hozott létre, nem a nyilvános, átlátható működés irányába tett lépésként értékelhető.

A Nemzetközi Programok Tanácsának működését átfogóan szabályozta a Mobilitás Nemzetközi Igazgatósága mellett működő Nemzetközi Programok Tanácsáról szóló 13/2002. (X.11.) GYISM határozat. A határozat keretében a tárca módosította a Tanács összetételét: a Nagycsaládosok Országos Egyesületének (NOE) delegálási joga megszűnt, szerepét a HAYICO vette át.

A Mobilitás 2004-ben megkezdte az Ifjúság 2004 kutatás előkészítését (az ezt végző Nemzeti Ifjúságkutató Intézet beolvadt a Mobilitás Képzési és Kutatási Igazgatóság Ifjúságkutatási Irodájába).

A Zánka Gyermek- és Ifjúsági Centrum, Oktatási és Üdültetési Közhasznú Társaság felügyeletét 2003-tól osztottan az Oktatási Minisztérium és a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium végezte.

A minisztérium 2003 decemberében a Gyermek- és Ifjúsági Törvény Előkészítő Bizottság (GylTEB) összehívásával kezdte meg az ifjúsági törvény előkészítésének munkálatait. A GylTEB által lefektetett alapok mentén a tárca elkészítette a törvény koncepcióját, azonban a törvényt 2006-ban ismétellen nem sikerült elfogadni.

A 2006. évi országgyűlési választásokat követően az addig hivatalban lévő Kormány megőrizte hatalmát, de a kormányzás folytonossága egyúttal azt is jelentette, hogy folytatódott az ifjúsági ügyek kormányzati képviselőjének alacsonyabb szintre történő telepítése. Az ifjúsági ügyek képviselőjét a

Szociális és Munkaügyi Minisztérium (SZMM) vette át. Míg az ISM helyettes államtitkárságán 14-18 fő dolgozott, az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium (ICSSZEM) főosztályán 8-12 ember, az SZMM osztályon 4-6 fő volt státuszban. A Mobilitás önálló részprofilokkal működött, de beolvadt három meglévő állami intézménybe: a nemzetközi terület és regionális hálózat – Állami Foglalkoztatási Hivatalban ismét mint ifjúsági szolgálatként; a pályázatkezelést pedig az ESZA Nonprofit Kft. bonyolította.

Az ifjúsági feladatokért felelős tárca 2007 júniusában módosította a civil képviselet lehetőségét szabályozó rendeletet: valamennyi civil helyre a Gyermek- és Ifjúsági Konferencia delegálási jogát biztosította (GyIA, RIT-ek, FLP), amely nyilvános pályázat során választotta ki a szektor képviseletét ellátó delegáltakat.

2007-ben fogadta el az Országgyűlés a „Legyen jobb a gyermekeknek” kormányzati előterjesztést, amely 25 éves távlatban próbált koncepciót felvázolni a gyerekek élethelyzetének javítására és 2009-ben született meg 95%-os parlamenti többséggel a Nemzeti Ifjúsági Stratégia, amely 15 éves időtávlatban, 9 vertikális és 3 horizontális cél mentén igyekezett egységbe rendezni az ifjúsági feladatokat. (88/2009.(X.29.) Ogy. határozat). A Stratégia elkészítéséhez táptalajt adott az EU erős kritikája a haza ifjúságügy gyenge voltáról 2008-ban. A következő lépés, a szakpolitikák ifjúsági szempontú átalakítása a kampányidőszak, majd a kormányváltás miatt a legtöbb területen elmaradt.

2008-ban megismételték a nagymintás ifjúságkutatás adatfelvételét (Ifjúság 2008) és 2010 elején egyéni kormánypárti képviselői indítványként ismét be-terjesztették az ifjúsági törvényt, de elfogadtatni ismét nem sikerült.

2010 januárjában megalakult a minisztériumközi ifjúsági egyeztető fórum Ifjúsági Koordinációs Bizottság néven⁹¹, de a választások okán tényleges tevékenységet már nem végzett, az új Kormány pedig első intézkedései között szüntette azt meg.

Forrásokat tekintve az ún. fejezeti kezelésű előirányzatok jogcímei a költségvetési törvényekben évről-évre hasonlóságot mutatnak: a Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrum Oktatási és Üdültetési Nonprofit Kft.; a Budapesti Európai Ifjúsági Központ; a Magyar Ifjúsági Konferencia és a határon túli ügyek; a két- és többoldalú államközi szerződésekből eredő ifjúsági feladatok; a gyermek-

91 1013/2010. (I.22.) Korm. határozat az Ifjúsági Koordinációs Bizottság felállításáról

és ifjúsági célú feladatok; pályázatok és ifjúsági rendezvények; az ifjúságkutatás; a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram támogatása stb. szinte minden évben változatlan elnevezéssel jelennek meg. A megjelenített számok önmagukban is jelzésértékűek, mögöttes tartalmuk vizsgálatához hozzátartozik, hogy egy részük tulajdonképpen intézményfinanszírozás, azaz külön soron jelenik meg például a Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrum Oktatási és Üdültetési Nonprofit Kft. (2009-ben 294,8 millió Ft-tal), vagy a Budapesti Európai Ifjúsági Központ (2009-ben 38, 8 millió Ft-tal)⁹². Az ifjúságért mindenkor felelős minisztériumok ifjúsági célú előirányzatai 2004-ig nőttek, majd folyamatosan csökkentek a fejlesztési célok átcsoportosítása, illetve megszűnése következtében. 2007-ben lényegében a 2000. évvel azonos nominálértékű összeg, alig több mint 1,3 milliárd Ft (a központi költségvetés kiadási főösszegének 0,016%-a) állt e célra rendelkezésre, szemben a 2006. évi 2 milliárd Ft-tal (a kiadási főösszeg 0,026%-a) (Nemzeti Ifjúsági Stratégia, 2009 24.p.). A Mobilitás támogatásával (343 millió Ft) együtt az intézményfenntartási és fejlesztési kiadások fele-fele arányban oszlanak meg. A GYIA 2006. évi előirányzata 487,2 millió Ft volt, 2007-re ez 295 millió Ft-ra olvadt. A hazai forrásokat 2007-től a Youth in Action (Fiatalok Lendületben) program egészíti ki. Magyarországon a Youth in Action Bíráló Bizottsága diszponált a decentralizált források felett. A megelőző Youth 2000–2006 Program mintegy 10 millió eurónak megfelelő összeggel támogatta a magyar ifjúsági szervezetek nemzetközi együttműködéseit és hazai programjait. 2007-ben a Fiatalok Lendületben program pályázataira 2,411 millió euró állt rendelkezésre (Uo.).

2008-tól jelenik meg a költségvetési törvényben külön soron a szakmafejlesztési feladat (2009-ben 86,1 millió Ft)⁹³, amely olyan fejlesztési forrásnak tekinthető, ahol nem több szolgáltató hajt végre egymástól függetlenül az állam által preferált feladatot (pályázat), hanem egy szolgáltató állít elő terméket. 2006 után a pályázati célok – a jogcímekhez hasonlóan – szintén hasonlóságot mutatnak évről-évre, pusztán némi eltérés tapasztalható közöttük. Jellemzően az eddig kiírt pályázatok az alábbi célok megvalósítását célozták: játszótérfejlesztés; társadalmi részvétel; határon túli ifjúsági szervezetek programjainak, működésének támogatása; közösségi terek létesítése, fejlesztése; fesztiválok, rendezvények támogatása; ifjúsági csereprogramok támogatása; ifjúsági célú szálláshely-felújítás, szálláshely-fejlesztés; erdei

92 Földi-Nagy, 2010, O1/67.

93 2008. évi CII. törvény a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről

turista útjelzés-hálózat fejlesztése (stb.) (Bodor-Nagy, 2010). Korábban speciálisan az ifjúsági célú ifjúsági feladatokra fordítható források között jelent meg korábban (1996-ban) az önkormányzatok munkáját segítő, központosított előirányzat, az ún. BM pályázat⁹⁴. Ez a támogatási forma 2007-ben az önkormányzatokért felelős minisztériumnál megszűnt, de 2008-ban a Szociális és Munkaügyi Minisztérium külön pályázatot jelentetett meg e témakörben, illetve a felsorolt tevékenységek folytatásához 2009-ben a komplex pályázat keretében volt igényelhető támogatás (Bodor-Nagy, 2010).

Fontos megemlíteni, hogy 2000-2007 között az ifjúsági turisztikai célú források köre bővült a Turisztikai Célelőirányzathól (TC) átadott keretösszeggel (a célelőirányzat 5%-a), amit 2004-2005-ben a költségvetési törvény⁹⁵ is nevesített (Bodor-Nagy 2010). Az átcsoportosított pénz felhasználása jellemzően pályázati úton, koncentráltan történt főleg az ifjúsági – és ezen belül kiemelten a nem üzleti célú közösségi, szabadidős – szálláshelyek fejlesztésének támogatására. 2009-ben az SZMM komplex gyermek- és ifjúsági célú szakmai tevékenységek, programok megvalósításának támogatására és megyei ifjúsági szakmai módszertani központok működésének támogatására írt ki pályázatot.

A 2003-ban létrehozott Nemzeti Civil Alapprogram (NCA) fő célja a civil szervezetek működésének támogatása pályázati rendszerben. Ezen támogatási formában a pályázatokon nyertes civil szervezetek közül az ifjúsági tevékenységet végzők 2007-ben 197,72 millió Ft-ot (3,08 %), 2008-ban 219,39 millió Ft-ot (3,26 %) tudtak e forrásból behozni a rendszerbe (Bodor-Nagy, 2010; Nagy-Székely, 2008).

Meg kell említeni a ciklushoz kapcsolódóan a 2009-ben benyújtott, de el nem fogadott ifjúsági törvény normaszövegét, amely a helyi önkormányzatok ifjúsági feladatainak ellátásához a költségvetési törvényben meghatározott normatív forrást rendelt volna. A feltételeknek megfelelő önkormányzatok 1000 Ft/év/fő támogatást kaptak volna⁹⁶.

A 2010-es költségvetési törvényben az ifjúsági célú előirányzatok tovább csökkennek, a Zánkai Gyermekek- és Ifjúsági Centrum Nonprofit Kft. 380 milliója

94 Uo.

95 2003. évi CXVI. törvény a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről, 2004. évi CXXXV. törvény a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről

96 Három próbálkozás is történt az ún. „ifjúsági törvény” megalkotására. 2001-ben, 2006-ban és 2010-ben.

az ifjúság szakmai célokra rendelt forrás majdnem felét tette ki ebben az évben, Gyermek és ifjúsági szakmafejlesztési célokra többek között még 96,1 millió forint jutott⁹⁷.

2010-2014

A 2010-ben megalakult Kormányban miniszteriális szinten a Nemzeti Erőforrás (később Emberi Erőforrás) Minisztérium volt felelős az ifjúságpolitika végrehajtásáért. Eközben – hasonlóképp 1995-höz – a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban egy másik kabinet gondozta az Új Nemzedék Jövőjéért Programot, amely előbb a Nemzeti Ifjúsági Stratégiát mellőzve, majd azt keretnek tekintve született meg.

A Mobilitást 2011 elejétől az Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézetbe (NCSSZI) olvastották, majd 2012 októberétől a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium irányítása alá, majd pár hétre rá megszüntették. Az NCSSZI-ben maradt feladatok tulajdonképpen az uniós Fiatalok Lendületben (FLP), később Erasmus+ program ifjúsági pályázatainak lebonyolítását és az Eurodesk koordinációt jelentették. Az Eurodeseknek – mint európai információs hálózatnak – mintegy 50 szervezet (egyenlő regionális eloszlásban) volt tagja itthon. Mindkét évben évente 2-3 régiós koordinátori, valamint 2 országos találkozót tartottak.

A Mobilitás feladatait a 2011 februárja óta működő Új Nemzedék Jövőjéért Program (szándékai szerint egyszerre ifjúságpolitikai módszertan, rendelkező elv, eszköztár és végrehajtási keret) vette át, amely uniós forrásból – TÁMOP 3.3.12-12. Ifjúság.hu a sikeres nemzedékért - átfogó ifjúsági szolgáltatásfejlesztés a köznevelésben tanuló diákok esélyegyenlőségének növelése érdekében projekt keretében – állami szintre emelte egy közvetlenül a fiataloknak szolgálatni kívánó ifjúsági irodahálózat működtetését. Az ezen hálózati tagok, az ún. kontaktpontok az irodák közvetlen elérésén túl, átfogó pedagógustovábbképzést, életpálya-tervezést, vállalkozói kompetenciafejlesztést és művészeti tehetség gondozást is gesztoráltak.

2010-ben a költségvetési törvény a Szociális és Munkaügyi Minisztérium fejezetében „Ifjúsági intézmény és szolgáltatásrendszer, ifjúság szakmai

⁹⁷ 2009. évi CXXX. törvény a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről

feladatok” címen a Zánkai Gyermekek- és Ifjúsági Centrum Nonprofit Kft. támogatására 380 millió forintot rendelt. Zánka támogatása ekkora már bő 40%-át tette ki az ifjúságsszakmai feladatokra rendelt költségvetési forrásoknak (amik közé sorolták), miközben valójában soha nem szolgált ifjúságsszakmai ügyet. 2013-ban Zánka a szociális üdültetés céljára átkerült az Erzsébet-programhoz (az Erzsébet-program az ifjúságsszakma szempontjából kiemelkedő relevanciája, hogy ifjúsági szakemberek lehetőséget kaptak szaktudásuk értékesítésére).

A fentieknél egyértelműen jobb teret adott az ifjúsági munka lehetőségeinek kibontakoztatására az a kormányzati intézkedés, amely az ötezer főnél kisebb települések ún. integrált közösségi szolgáltató tereiben (IKSZT) tette kötelezővé ifjúsági szolgáltatások nyújtását.

A civilek számára hozzáférhető forrásbővítő rendszerben – amely ekkor elsősorban a Gyermekek- és Ifjúsági Alapprogramot (GyIA) és a Fiatalok Lendületben Programot jelentette – sajátos módon a civil szervezeti kontroll gyakorlatilag megszűnt: a döntéshozó testületeket ismét elsősorban kijelölés alapján és nem civil választás/ernyőszerkezeti megkeresés útján töltötték fel. Így történhetett meg, hogy volt olyan szervezet, amely „saját jogon” és ernyőszerkezeten keresztül is érvényesíthette érdekeit (pl.: Agrya).

2011 első félévében Magyarország töltötte be az Európai Unió soros elnöki tisztségét, így Magyarország tagja lett az első ún. trió elnökségnek, amely a Strukturált Párbeszéd folyamatot is útjára indította. E folyamat részeként került sor 2011 márciusában Gödöllőn az Európai Ifjúsági Konferenciára, ahol az uniós országok döntéshozói, szakemberei és fiataljai vettek részt és amelyet soros elnökként Magyarország rendezett meg (Oross, 2016).

Megtörtént a következő nagymintás ifjúságkutatósi hullám, a Magyar Ifjúság 2012 adatfelvétele és disszeminációja. A 2012-es adatfelvételtől már 2012-ben megjelent a gyorsjelentés, s 2013-tól négy éven át minden évben egy-egy kötet látott napvilágot (az eredeti tanulmánykötet 2013-ban, a kutatói hipotéziseket tesztelő Másodkézből 2014-ben, a helyi-regionális elemzés Harmadrészt néven 2015-ben és a Negyedszázad című, 25 év ifjúsági trendjeit elemző kötet 2016-ban).

2012 őszén komoly esély mutatkozott a Nemzeti Ifjúsági Tanács megalakulására, decemberben ez meg is történt. A NIT az ifjúsági szervezetek számára

létrehozott fórum, amely a hazai és nemzetközi párbeszéd megteremtését tűzte ki célul. Egyik legfontosabb feladata az ifjúság és az ifjúsági szervezetek érdekképviselésének legmagasabb szintű ellátása, az ifjúságpolitika formálása és alakítása, valamint a mindenkor Kormány megszólítása. A szervezetet három év huzavona után, 2015 szeptemberében jegyezték be végül, amelyet követően a bejegyzési folyamatban résztvevő szakmai szervezetektől a kormányzatközi szervezetek azonnal át is vették a hatalmat (NIT Közgyűlési jegyzőkönyv, 2015).

Az Ifjúsági Szakmai Egyeztető Fórum (ISZEF) mint minisztériumközi egyeztető szerv 2013 márciusában alakult meg. A tárcák közti, horizontális egyeztetés feladatát a fórum ugyan ellátja, de ez nem jelenti egyben az ifjúsági, ifjúságsszakmai párbeszéd intézményesített felületének létrejöttét. A Kormány ugyanis pusztán a saját igazgatási egyeztető felületét bővítette fel civil jelentkezőkkel: sem a témák kijelölésénél, sem a döntések végrehajtásánál, sem az ülések összehívásánál nem volt és nincs szerepe az államigazgatáson túli szereplőknek, azaz „működésében nincsenek jelen az olyan strukturális elemek, amelyek az Európai Unióban hagyományokkal rendelkező co-decision/co-management alapjain nyugodnának” (Oross, 2016). Az állami szervek valamint civil tagok hét munkacsoportban dolgoznak⁹⁸. Holott akár három olyan partner is lehetne, amely – egyfajta ernyőszervezeti feladatokat maga elé kitűzve – alkalmas lenne a kormányzati-civil ifjúsági párbeszéd ifjúsági felületében való részvételre:

- A Magyar Ifjúsági Konferencia (MIK) feladata – mint korábban bemutattuk – a külhoni és az anyaországi magyar fiatalok érdekképviselési együttműködése.
- A Nemzeti Ifjúsági Tanács (NIT), amelynek feladata a tagszervezeti képviselet és az ifjúsági érdekképviselés.
- Az Ifjúságsszakmai Egyeztető Tanácskozás (ISZET), amely az ifjúsági korosztályok számára szolgáltatásokat végző és élethelyzetük feltárásával foglalkozó ifjúságsszakmai szervezetek együttműködési felülete.

98 Kiemelt stratégia;
Ifjúsági részvétel;
Ifjúsági szolgáltatások rendszere;
Tanulás és életpálya;
Egészség életmód, prevenció;
Forrásallokáció;
Nemzetpolitika.

A költségvetési pozícióban az látszik, hogy a 2011-es költségvetésben az előző évekhez képest csökkenő a GYIA támogatása (220 és 130 millió), utóbbi összeg még a következő években állandó, majd 2015-ben feleződik és csupán 65 millió forint jut erre a sorra⁹⁹, ahogy 2016-ban¹⁰⁰ is. 2013-ban a Miniszterelnökség költségvetésénél jelenik meg egy 100 millió forintos cél-előirányzat. Ebben az évben a gyermek- és ifjúsági célú üdültetés (361 millió) is megjelenik a NEFMI előirányzatai között. 2014-ben 30 millió forint jut a Zánkán induló Új Nemzedék Központ Nonprofit Közhasznú Kft-nek (ÚNK), ez az összeg 2015-ben már 170 millió forintra nő. A 2016-os költségvetésben az Új Nemzedék Központ támogatása közel duplájára, 300 millióra növekszik. Ebben a ciklusban az ÚNK két, EU-s forrásból megvalósuló ifjúságsszakmai projektet is koordinál. Az elsőt, a 2012-ben induló mintegy 3 milliárd forintból megvalósuló projektet (Új Nemzedék Jövőjéért Program) az Európai Bizottság is vizsgálja¹⁰¹. Mindettől függetlenül az ÚNK 2016-ban elindította a második projektjét is (Új Nemzedék Újratöltve), immáron 5 milliárd forintos költségvetéssel¹⁰², továbbá közösen a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségével indították útjára a 6,5 milliárdos tehetségsegítő programjukat.¹⁰³ A 2015-ös költségvetésben újra megjelennek a gyermek- és ifjúsági szakmafejlesztési célok 28,7 millió forinttal¹⁰⁴. Az Orbán-kormány második ciklusában létrehozott Nemzeti Együttműködési Alap (NEA) Új nemzedékek jövőjéért kollégiuma (ÚN) évente 690 millió forintos összeggel (430 millió forint működési, 260 millió forint szakmai keret) támogatja az ifjúsággal foglalkozó szervezeteket.¹⁰⁵

Ifjúsági törvénye továbbra sincs az országnak.

99 2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről

100 2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről

101 www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=WQ&reference=E-2016-001033&language=HU, www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2016-001033&language=HU

102 http://ujnemzedek.hu/info/elindult_az_uj_nemzedek_ujratoltve_program-14435 (Letöltve: 2016. 06. 28.)

103 http://eduline.hu/felnottkepzes/2016/4/28/65_milliardot_kap_az_elszamoltathatlan_Uj_13VU3A (letöltve: 2016. 06. 27.)

104 2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről

105 a Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2012. (II. 16.) KIM rendelet

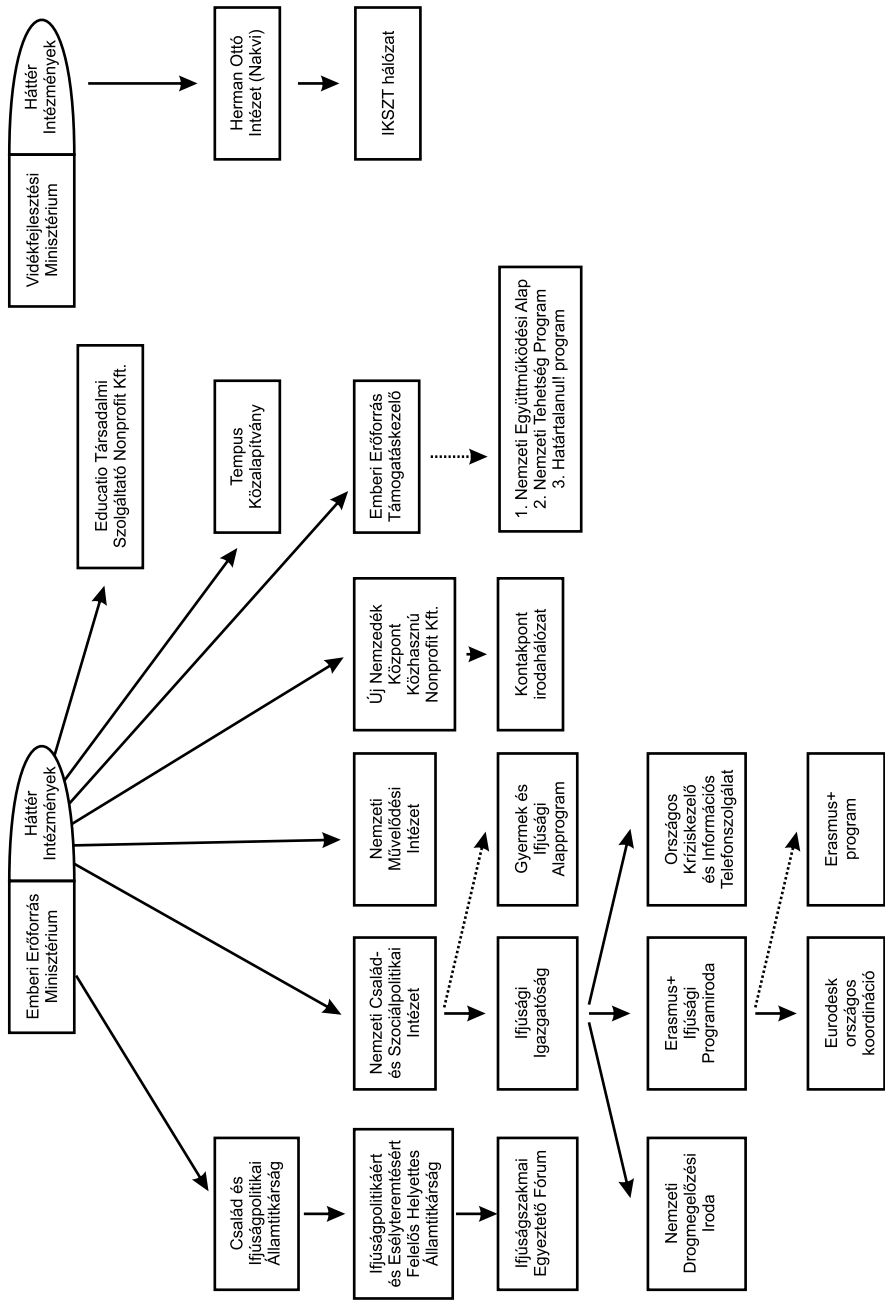
ÖSSZEFOGLALÁS

Az ifjúságügy kormányzati kezelésében két fontos elemet érdemes a teljes 25 év távlatában vizsgálni, mindkettő egyszerre praktikus és jelképes: az ifjúságügy fő kormányzati felelősének elhelyezkedése a kormányzati organogramban illetve az elnevezés. Egy terület nevesített szakminisztériumi keretek közötti kezelése, legalább a külső szemlélő számára, azt jelzi, hogy az adott kormányzat fontos területként kezeli az ifjúságpolitikát, de ugyanezt jelezhet a kormányzat „szívében”, a miniszterelnökhöz a lehető legközelebb való elhelyezkedés. Ezek szempontjából négy különböző helyzetet különböztethetünk meg:

- Az ifjúságügyet a Miniszterelnöki Hivatal szervezetébe illeszkedve kezeli a kormányzat – ez az 1990-94 közötti időszakban, illetve 1998-ban, az ISM létrejöttéig volt jelen;
- Az ifjúságügyet egy, a területet a nevében is hordozó minisztériumon keresztül kezeli a kormányzat – az ISM 1999-es létrejöttétől 2006-ig;
- Az ifjúságügy egy, a területet nevében nem hordozó minisztérium hatásköre – 2006-2010 között;
- Az ifjúságügy kettős kezelése, nagyjából azonos hatáskörökkel a Miniszterelnöki Hivatalban és egy szakminisztériumban (Művelődési és Közköztartási Minisztérium) – 1995-1998-ig és 2010-2014 között.

Időszak	Intézmény	Vezető
-1990	Állami Ifjúsági és Sport Hivatal	n.a.
1990-1994	Miniszterelnöki Hivatal	főosztályvezető
1994-1998 1995-1998	Művelődési és Közoktatási Minisztérium Miniszterelnöki Hivatal	főosztályvezető címzetes államtitkár
1998-1999 1999-2002	Miniszterelnöki Hivatal Ifjúsági és Sportminisztérium	politikai államtitkár helyettes államtitkár
2002-2004 2004-2006	Gyermek, Ifjúsági és Sportminisztérium Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium	főosztályvezető osztályvezető
2006-2010	Szociális és Munkaügyi Minisztérium	osztályvezető
2010- 2012 2012- 2014	Nemzeti Humán erőforrás Minisztériuma Emberi Erőforrások Minisztériuma	főosztályvezető főosztályvezető

1. táblázat: Ifjúsági ügyekért felelős magyar kormányzati szervek
(forrás: saját szerkesztés)

1. ábra: Az állami ifjúsági intézményrendszer 2015-ben
(forrás: Kaszás, 2015)

Nagy részben 1990-1994 között jöttek létre a kormányzattól függetlenül, de állami segítséggel az ifjúsági információs és tanácsadó irodák és a települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatok. Az ifjúsági irodák önkormányzati intézményként, vagy civil szervezetek és önkormányzatok közötti szerződés keretében működtek, a települési gyermek- és ifjúsági önkormányzatok célja pedig az volt, hogy a település felnőtt képviselő-testületével szoros együttműködésben képviseljek választói érdekeit és szervezzék a korosztályi és a korosztályok közötti kapcsolatokat (Beke-Ditzendy-Nagy, 2004).

Kormányzati szinten (az ifjúságügyért felelős kormányzati szereplőket lásd: 1. táblázat) az 1994-ig tartó időszakot a választói támogatottság megvonásával küszködő kormányzati cselekvés jellemezte, és ez a körülmény mélyen rányomta bélyegét a kormányzati ifjúsági szerepvállalás alakulására is (Mátyási-Szabó-Madár-Vajda, 1995). A tartalom kimunkálására, az ifjúságpolitikai célok meghatározására a Kormány nem fordított figyelmet. Ennek is tulajdonítható, hogy az ifjúsági ügyek kormányzati koordinációja – a szervezeti átalakítások ellenére – gyakorlatilag megoldatlan maradt a rendszerváltás utáni első kormányzati ciklusban. „A Koordinációs Titkárság „beavatkozó” módon lépett fel az ifjúsági szervezetek szférájában, irányító szerepet akart betölteni mind a kormányzati, mind a nem kormányzati területen. Az ifjúsági szervezeteknek egy csúcsminisztériumként öndefiniált, működésképtelen ... Kabinettel kellett együttműködniük.” (Mátyási, 1995). Bizonytalanság (pl.: öt miniszter felügyelte ifjúságügy), orientációs problémák (lásd: ifjúsági program kudarca), politikai preferenciák miatti konfliktusgerjesztés (pl.: MISzOT szétverése), a makroszintű problémák hatékony kezelésének képességhiánya jellemezte a kormányzati ifjúsági cselekvést (sőt rögzítendő sajátosság, hogy az 1994-es választások után közvetlenül a Miniszterelnöki Hivatalban levő KIA irattára – és csak az a két szoba – leégett).

Az 1994-1998 közötti GylÉT-modell és az ebben a ciklusban megvalósult kormányzati ifjúságpolitika bár formálisan demokratikus volt, a demokráciatanulás kezdeti fázisában nem mindig sikerült azt tartalommal megtölteni: a GylÉT-ben szereplők és az ifjúsági-civil szervezetek nem mindig tudták (akarták?) betartani a demokratikus formákon túl a tartalmi elemeket, a kormányzat pedig sokszor kénye-kedve szerint forgatta ki a maga által is elfogadott szabályokat. Emellett a főleg személyek és nem intézmények által fémjelzett kuratóriumok, tanácsadó testületek egyáltalán nem stabil demokratikus képződményként

működtek. Mint minden szervezet hőskorában, a GylÉT-ben is az „alapító atyák” (a Tanács létrehozásánál bábáskodók) igen erősen rányomták személyes identitásukat az intézményrendszerre. Így a civilített intézményrendszer sokszor az elit ifjúságpolitikájának színtere lett. A GylÉT tevékenységét számos rendszerbéli és személyes csapda is nehezítette. Részben azért mert sokan, (más szférabeli döntéshozók, szereplők, politikusok, néha a civilek) sokszor nem vették komolyan az ifjúsági érdekegyeztetést és a köréje épült struktúrát. Részben pedig azért, mert a kormányzat azt hitte, hogy a civilitás egyenlő a pénztelenséggel, míg ugyanazt a munkát kormányzati szakértőknek bőven megfizette, azt a rejtett gondolatot érvényesítve, hogy „ő azért civil képviselő, mert nem elég jó ahhoz, hogy kormányzati szakértő legyen”. Bár a konzervatív ifjúsági szervezetek jó része azonnal kilépett a GylÉT-ből, ahogy az 1998-as ellenzéki győzelem bizonyossá vált, s a fenti kritikák csökkentették a GylÉT példaértékét, fentiekkel együtt a „civilizált” magyar ifjúságügy struktúráis szempontból egész Európában egyedülállónak volt mondható, hiszen az e tekintetben fejlettek tekintett Finnországban is csak kooptált civil szakemberek (és nem képviselők) játszottak ekkor szerepet a döntéshozatali mechanizmusban. Hasonló co-management struktúra igazából csak az Európai Unió szervezeti modelljében volt fellelhető ezidőben (Youth policies, 1997).

Az 1998-2002 közötti időszakban az ISM érdekérvényesítő képessége a ciklus során végig alacsony maradt a tárcaközi koordinációban. További problémát jelentett, hogy az állami kezdeményezések – különösen a támogatáspolitikát illetően – nem álltak össze egységes fejlesztési koncepcióvá. Az ISM emellett szakított az önszerveződő, autonóm a szervezeti képviselőket „helyzetbe hozó” rendszerrel, nem civil szervezetek delegáltjaival kívánt együttműködni, hanem a kormányzat által kiválasztott szervezeti megbízottakkal akarta a korosztály érdekeinek képviselőit megjeleníttetni. Az egyenlők és egyenlőbbek elképzelése mentén maga nevezte meg civil partnereit. Előrelépést jelentett viszont a Horn-kormány alatt alig érvényesülő nyilvánossági kontroll, amely szerint a támogatottak nevét, programját és az összeget nyilvánosságra kell hozni¹⁰⁶, ugyanakkor a nemzetközi programok esetében ilyen kötelezettség nem volt. Szintén fontos volt a régiós rendszer kiépítése és az ifjúság ügyének miniszteriális képviselete. A 2002-es szocialista győzelem

¹⁰⁶ „Az Alapprogramból nyújtható támogatások és kedvezményezettek körét, a Tanács által meghirdetett pályázatokat, valamint a támogatásban részesültek névsorát és támogatásuk célját, mértékét az országos sajtó útján közzé kell tenni” (1998. évi LXXXVI. Törvény 60.§. (2.)).

biztossá válásával a tárca vezetése – hasonlóan történt ez összkormányzati szinten – kiürítette a kincstárat: valamennyi költségvetésben meghatározott összeget elköltött.

A 2002 és 2010 közötti két ciklust felölelő időszakban az ifjúság ügye egyértelműen az alacsonyabb prioritású kormányzati területekhez került, s ebben az időszakban (2007 elején) kerültek napvilágra és kaptak nagy média-visszhangot az ifjúsági civil szervezetek kapcsán történt visszaélések (Zuschlag-ügy), amelyek ugyancsak nem segítették az ifjúságügy pozicionálását.

2010-től az ifjúságügy kormányzati szerepe tovább csökkent. Valamennyi független elemzés a terület esetében hiányos, de legalábbis felemás a működés, nemegyszer elégtelennek bizonyuló intézkedésekről számol be. Ennek tükrében kiemelandő, hogy az egyik legfontosabb ifjúságügyi szereplő, a magyar Kormányt nem különösebben érdekli ki és miként reagál a döntéseire, és különösen nem fontosak a döntések hosszú távú hatásai. Ifjúsági döntései (is) nem egyszer keltik fel az uniós intézmények, politikusok figyelmét. De ennél még súlyosabb probléma, hogy az állandó változások az ifjúságügy számára nem progressziót, reformot, előrelépést jelent, hanem sokkal inkább bizonytalanságot, az igazodási lehetőségek elvesztését. „A folyamatos megszakítottság (Oross, kézirat), az állandóság hiánya (Mobilitás vs. kontaktpontok), a stratégiai fejlesztés helyetti pusztán projektvezéreltség (pl.: kontaktpont-rendszer), az állandó irányváltások (pl.: ifjúságsegítő képzés) lehetetlenné teszik a stabil, kiszámítható építkezést. Amennyiben a helyzet változatlan marad, úgy a terület az eddigiekhez hasonlóan zárvány marad, jobb esetben betagozódik más szakterületekbe, egészen addig, míg egy – az európai nemzetek példáihoz hasonló – társadalmi kataklizma újra életre nem hívja” (Nagy, 2015).

FORRÁSOK, IRODALOM

- BARTHEL-RÚZSA, ZS., KUCSERA, TAMÁS G. (2005): A Magyar Ifjúsági Konferencia öt évéről, Új Ifjúsági Szemle, 6
- BEKE, M., DITZENDY, K. A., NAGY, Á. (2004): Áttekintés az ifjúsági intézményrendszer állami és civil aspektusairól, Új Ifjúsági Szemle, 3. szám
- BELLA, B (1994): Ifjúságpolitika árnyékában? In: Társadalmi Szemle 12. szám

- BODOR, T., NAGY, Á. (2010): Ifjúság szakmai rendszerek, in FÖLDI, L, NAGY, Á. (szerk.): Ifjúságügy- ifjúsági szakma, ifjúsági munka, FSZ-Mobilitás-ISZT Alapítvány-Új Mandátum, Budapest
- COUNCIL OF EUROPE (1997): Study on the policies and activities in the youth sector of the Council of Europe, Strasbourg
- KASZÁS, A: Köz- és szakpolitikai tér, in NAGY, Á. (szerk.): Miből lehetne a cserebogár? - jelentés az ifjúságügyről, ISZT-luvenis-Excenter, Budapest
- KOMÁSSY, Á., KUCSERA, TAMÁS G. (2003): 13 év – kormányzati ifjúságpolitikák a rendszerváltás-rendszerváltozás után, Új Ifjúsági Szemle, 1. szám
- KOMÁSSY, Á., GRÜNSTEIN, SZ. (2005): Kell-e magyar–magyar ifjúsági egyeztetés? Új Ifjúsági Szemle, 1. szám
- MÁTYÁSI, S, SZABÓ, A, MADÁR, CS., VAJDA E. (1995): Az ifjúságpolitika esélye, avagy az ifjúsági szervezetek helyzete a rendszerváltás után, BME Szociológia Tanszék, Budapest
- NAGY, Á. (2000): Civil a pályán? Politikatudományi Szemle 1-2. szám
- NAGY, Á., NIZÁK, P., VERCSEG, I. (2014): Civil társadalom, nonprofit világ, UISZ Alapítvány, Budapest
- NAGY, Á. (2014): A civil társadalom domesztikálása, in MAGYAR B., (szerk.): A Magyar polip 2., Noran Libro, Budapest
- NAGY, Á. (2015): Összefoglaló fejezet in NAGY, Á. (szerk.): Miből lehetne a cserebogár? ISZT Alapítvány, Excenter Kutatóközpont, Budapest
- NAGY, Á., SZÉKELY L., (2008): Az ifjúsági civil szervezetek, Új Ifjúsági Szemle 3-4. szám
- OROSS, D. (2016): A magyar ifjúságpolitika „folyamatos megszakítottságának” története, in Nagy Ádám – Oross, D. (szerk.): Ifjúságügy szöveggyűjtemény, UISZ Alapítvány, Budapest

JOGSZABÁLYOK, AZ ÁLLAMI IRÁNYÍTÁS EGYÉB ESZKÖZEI

1993. évi XXV. törvény a Központi Ifjúsági Alapról
1995. évi LXIV. törvény a Gyermekek- és Ifjúsági Alapról, valamint a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Közalapítványról
1998. évi LXXXVI. törvény a miniszterek feladat- és hatáskörének változásával, valamint az Ifjúsági és Sportminisztérium létrehozásával összefüggésben szükséges törvénymódosításokról

1991. évi XCI. törvény a Magyar Köztársaság 1992. évi költségvetéséről és az államháztartás vitelének 1992. évi szabályairól

1992. évi LXXX. törvény a Magyar Köztársaság 1993. évi költségvetéséről

1993. évi CXI. törvény a Magyar Köztársaság 1994. évi költségvetéséről

1996. évi CXXIV. törvény a Magyar Köztársaság 1997. évi költségvetéséről

1997. évi CXLVI. törvény a Magyar Köztársaság 1998. évi költségvetéséről

1998. évi XC. törvény a Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről

1999. évi CXXV. törvény a Magyar Köztársaság 2000. évi költségvetéséről

2000. évi CXXXIII. törvény a Magyar Köztársaság 2001. és 2002. évi költségvetéséről

2003. évi CXVI. törvény a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről

2004. évi CXXXV. törvény a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről

2008. évi CII. törvény a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetéséről

2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről

2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről

81/1990. (IV. 27.) MT rendelet a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Alapítványról

119/1992. (VII. 29.) Kormányrendelet a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Alapítványról szóló 81/1990. (IV.27.) MT rendelet módosításáról

93/1995. (VIII.8.) Kormányrendelet a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Alapítványról szóló 81/1990. (IV.27.) MT rendelet módosításáról

21/1996. (II.7.) Kormányrendelet Zánka Gyermekek- és Ifjúsági Centrum Oktatási és Üdültetési Közhasznú Társaság átalakulásáról

113/1999. (VII.16.) Kormányrendelet az ifjúsági és sportminiszter feladat- és hatásköréről

5/2012. (II. 16.) KIM rendelet a Nemzeti Együttműködési Alappal kapcsolatos egyes kérdéseiről

2/1999. (IX.24.) ISM rendelet a Gyermekek- és Ifjúsági Alapprogram és a Regionális Ifjúsági Irodák működéséről

7/2002. (V.25.) ISM-OM együttes rendelet a szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló

88/2009. (X.29.) Országgyűlési határozat a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról

1044/1990. (X.26) Kormányhatározat az Ifjúságpolitikai Kabinet létrehozásáról

1048/1991. (X.3.) Kormányhatározat a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Alapítvány Kuratóriuma kijelölésének átmeneti visszavonásáról

1017/1991. (IV.11.) Kormányhatározat a Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Alapítványról

- 1018/1991. (IV.11.) Kormányhatározat a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány kuratóriumáról
- 119/1992. (VII.29.) Kormányrendelet a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítványról
- 1039/1992. (VII.29.) Kormányhatározat a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány Kuratóriumáról
- 1104/1994. (XI.10.) Kormányhatározat a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány függő jogi helyzetének rendezéséről
- 1109/1994. (XII.2.) Kormányhatározat a Gyermek- és Ifjúsági Koordinációs Tanács létrehozásáról
- 1029/1994. (IV.26.) Kormányhatározat a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítványról
- 1045/1994. (VI.14.) Kormányhatározat a Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítványról
- 2349/1995. (XI.16.) Kormányhatározat a Gyermek- és Ifjúsági Érdekegyeztető Tanácsról
- 1008/1996 (II.7.) Kormányhatározat a Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrum Közhasznú Társaság alapításáról
- 1013/2010. (I.22.) Kormányhatározat az Ifjúsági Koordinációs Bizottság felállításáról
- 6/2001. (I.17.) számú ISM miniszteri határozat a Mobilitásról
- 13/2002. (X.11.) GYISM határozat a Mobilitás Nemzetközi Igazgatósága mellett működő Nemzetközi Programok Tanácsáról

JEGYZŐKÖNYVEK, FORRÁSANYAGOK

- Parlamentari ifjúságpolitikai vitanap jegyzőkönyve, 1993, www.parlament.hu/orszaggyulesi-naplo-elozo-ciklusbeli-adatai
- A Generáció – Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Közalapítvány alapító okirata
- A Gyermek- és Ifjúsági Érdekegyeztető Tanács alapító okirata, plenáris ülésének szövszerinti jegyzőkönyvei, bizottsági üléseinek emlékeztetői
- A Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram Tanácsának határozatai
- A Mobilitás Ifjúsági Szolgálat alapító okirata
- A Nemzeti Ifjúsági Tanács 7 közgyűlési jegyzőkönyve
- A Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrum Közhasznú Társaság alapító okirata és azok módosításai

HONLAPOK

www.portfolio.hu/unios_forrasok/uzletfejlesztes/a_bizottsagnak_is_gyanus_az_uj_nemzedek_kozpont_sok_milliardja.230376.html, letöltve: 2016. 06. 27.

http://ujnemzedek.hu/info/elindult_az_uj_nemzedek_ujratoltve_program-14435, letöltve: 2016. 06. 28.

http://eduline.hu/felnottkepzes/2016/4/28/65_milliardot_kap_az_elszamoltathatlan_Uj_13VU3A, letöltve: 2016. 06. 27.